

Library, Archive, And Museum Research Journal

ISSN 2718-0832
www.lamrejournal.org

Tıp Bilgi Kaynakları ve Yönetimi: Sağlık Kuruluşlarında Verilen Kütüphane Hizmetleri

Medical Information Resources and Management: Library Services Provided in Health Care Organizations

Aydanur ÇELİKKOL*
Sinem Ayşe GÜLMEZ SAYDAM**

Cite this article as: Çelikkol, A. ve Gülmez Saydam, S.A. (2021). Tıp Bilgi Kaynakları ve Yönetimi: Sağlık Kuruluşlarında Verilen Kütüphane Hizmetleri. *Lamre Journal*, 2 (1), 59-62.

Öz: 2020-2021 eğitim öğretim yılı güz döneminde İstanbul Medeniyet Üniversitesi (İMÜ) Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünde verilen Tıp Bilgi Kaynakları ve Yönetimi dersi kapsamında gerçekleştirilen bu çalışmada hastalara, hasta yakınlarına ve personellere verilen kütüphane hizmetleri araştırılmıştır. "Sağlık Kuruluşlarında Verilen Kütüphane Hizmetleri" kapsamında, sağlık alanında yapılan kütüphane hizmetlerine yönelik araştırmalar ve bu hizmetlerin tarihsel gelişimi incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Tıp bilgi kaynakları ve yönetimi, Kütüphane hizmetleri, Tıp kütüphaneciliği

ABSTRACT: In this study, which was carried out within the scope of the Medical Information Resources and Management course given at the Department of Information and Document Management at Istanbul Medeniyet University (IMU) in the fall semester of the 2020-2021 academic year, the library services provided to patients, patients' relatives and staff were investigated. Within the scope of "Library Services Provided in Health Care Organizations", researches on library services given in the field of health and the historical development of these services have been examined.

Keywords: Knowledge management in medical and health care organizations, Library services, Medical librarianship

*Lisans Öğrencisi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, İstanbul, Türkiye
Email: aydanur5229@gmail.com ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5365-5711>

**Lisans Öğrencisi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, İstanbul, Türkiye
Email: snmgmz@gmail.com ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1470-7213>

Geliş/Received: 14.12.2020
Düzeltilme/Correction: 05.01.2021
Kabul/Accepted: 12.01.2021

GİRİŞ

2020-2021 eğitim öğretim yılı güz döneminde İstanbul Medeniyet Üniversitesi (İMÜ) Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünde verilen Tıp Bilgi Kaynakları ve Yönetimi dersi kapsamında gerçekleştirilen “Sağlık Kuruluşlarında Verilen Kütüphane Hizmetleri” başlıklı sunumda kurum türü ayırt etmeksizin hastalara, hasta yakınlarına ve personellere verilen kütüphane hizmetlerinin tarihsel gelişimi araştırılmıştır. Tıp Bilgi Kaynakları ve Yönetimi dersi kapsamında yapılan sunumun metinleştirildiği bu çalışmada, sağlık alanında yapılan kütüphane hizmetlerine yönelik literatürde yapılan araştırmalar ve programlar incelenmiştir.

Konu başlığı ile ilgili; Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kurumları Federasyonu (IFLA) tarafından yayımlanan ve Doç. Dr. Güler Demir'in tarafından yazılan ve Doç. Dr. Güler Demir'in Türkçe'ye çevirdiği “Hastanelerdeki Hastalara ve Uzun Süreli Bakım Tesislerindeki Yaşlılar ile Engellilere Hizmet Sunan Kütüphaneler İçin Kılavuz” (Demir, 2000), Nazlı Köksal'ın “Hastalara Kütüphane Hizmeti Verilmesi” makalesi (Köksal, 1979), ile Northport (A.B.D.) Eski Muhripler Hastanesi Kütüphane Müdürü Mary E. Walsh'in 1970 yılında yayımlanan ve Nihal Borcaklı tarafından Türkçe'ye tercüme edilen “Hastanelerde Kütüphane Servislerinin Kurulması” makaleleri (Walsh, 1970), temel kaynaklar olarak değerlendirilmiştir.

Mary James'in şu sözü okumanın ve kitapların bireyler üzerindeki olumlu etkilerini fark ettiriyor ve BBY alanının önemini anlamayı sağlıyor, kullanıcı odaklı düşünerek sağlık kuruluşlarında kütüphane hizmetlerini geliştirilmesinin ve yeni fikirler sunulup farklı adımlar atılmasının gerekliliğini ortaya koyuyor: “Kütüphane kırık kemikleri onaramaz, hastalıklı organları ameliyat edemez, ya da diğer fiziksel eksiklikleri

düzeltemez, fakat zihinleri ve morali terbiye etmek aynı derecede önemli değil midir?” (Köksal, 1979, s. 45)

1. SAĞLIK KURULUŞLARINDA VERİLEN KÜTÜPHANE HİZMETLERİ

Sağlık kuruluşlarında hastalara, hasta yakınlarına veya personele yönelik kütüphane hizmetlerinin kurumun misyon ve vizyonuna uygun olarak oluşturulmasının önemi, istihdam edilecek personelin taşıması gereken özellikleri, koleksiyonun oluşturulması, iç mekânın kullanıcıların ihtiyacı dikkate alınarak tasarlanması, teknik donanım ve alt yapının oluşturulması için bütçe, kaynak desteği ve sürdürülebilirliği, kütüphane kaynaklarının ve hizmetlerinin tanıtımı gibi hususlara önem verildiği yurtdışında uygulanan örneklerde görülmektedir. Son yıllarda artış gösteren Türkiye'deki örneklerde ise, bazen sağlık kuruluşlarının politikaları dâhilinde kütüphane hizmetlerinin geliştirildiği, bazen de kurum çalışanlarının desteğiyle veya öncülüğünde başlatılan kütüphanelerin kurulması veya gezici kütüphane gibi çalışmalara rastlanmaktadır. İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi (DEÜ) Hastanesinde Başhekim Prof. Dr. Mehmet Refik Mas'ın öncülüğünde, Hastane Müdür Yardımcısı F. Sultan Ergün'ün koordinasyonu ile hayata geçirilen ve Haziran 2014'te başlatılan uygulama sayesinde bir görevli eşliğinde “Gezici Kütüphane” arabasıyla dolaşarak servislerde kitap dağıtılması (BBY Haber, 23 Aralık 2014), Bartın Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreterliği ve Bartın Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu tarafından Bartın Devlet Hastanesi Çocuk Servisinde oluşturulan “Şifalı Eller Kütüphanesi” (BBY Haber, 23 Aralık 2014), Kamu Hastaneleri Genel Sekreterliği ve “Konya Kitap Okuyor Platformu” ile Konya Numune Hastanesi'nin imzaladığı protokol kapsamında Konya Numune Hastanesine 4000'e yakın kitap ile 2016 yılında kurulan kütüphane

hastanelere kurulan kütüphane veya kitaplıklardan farklı olarak Türkiye’de ilk kez uygulanan bir hizmetle 2017’de Erzurum İl Halk Kütüphanesine bağlı olarak Erzurum Bölge Eğitim Araştırma Hastanesine açılan “Şube Kütüphanesi” (BBY Haber, 23 Eylül 2017), Siirt İl Sağlık Müdürlüğüne bağlı Siirt Devlet Hastanesinde 2019 yılında hizmete açılan kütüphane (Medya Siirt, 11 Aralık 2019), Türkiye’de sağlık alanında uygulanan kütüphane hizmetleri arasında dikkat çekici örneklerden bazılarıdır.

Mekân, bütçe, koleksiyon ve kullanıcı gereksinimleri gibi temel öğeler dikkate alınarak bir kütüphane oluşturulsa da verimli bir işleyişi sağlamak ve kullanıcı memnuniyeti için nitelikli kütüphaneci istihdamına ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir. Bu noktada, Bilgi ve Belge Yönetimi (BBY) Bölümleri lisans eğitiminde, tıp bilgi kaynakları ve yönetimiyle ilgili teorik ve uygulamalı (staj) eğitim imkânı sağlayarak mezunlarına farklı bir iş olanağı sunmaktadır. Sağlık kuruluşlarında kütüphaneci olarak hastalara ve hasta yakınlarına yardımcı olup onları okumaya teşvik etmek ve hasta bakımı veya tedavisine katkı sağlayacak kütüphane materyallerini hastaların gereksinimlerine göre seçip önermek, onların mental olarak iyileşmelerine katkı sağlayabilir.

Mary James’in şu sözü okumanın ve kitapların bireyler üzerindeki olumlu etkilerini fark ettiriyor ve BBY alanının önemini anlamayı sağlıyor, kullanıcı odaklı düşünerek sağlık kuruluşlarında kütüphane hizmetlerini geliştirilmesinin ve yeni fikirler sunulup farklı adımlar atılmasının gerekliliğini ortaya koyuyor: “Kütüphane kırık kemikleri onaramaz, hastalıklı organları ameliyat edemez, ya da diğer fiziksel eksiklikleri düzeltemez, fakat zihinleri ve morali terbiye etmek aynı derecede önemli değil midir?” (Köksal, 1979, s. 45).

SONUÇ

Son yıllarda Türkiye’de gerçekleştirilen uygulamalar incelendiğinde sağlık kuruluşlarında hastalara, hasta yakınlarına veya personele yönelik kütüphane hizmetlerine daha fazla önem verildiği görülmektedir. Sağlık kuruluşlarında verilen kütüphane hizmetlerinin yanında Bilgi ve Belge Yönetimi bölümlerindeki lisans eğitiminde Tıp Bilgi Kaynakları ve Yönetimi dersinin verilmesi ve bölüm öğrencilerinin bu dersi tercih etmeleri, kendilerini geliştirmeleri ve alanlarıyla ilgili farklı bir iş olanağı bulabilmelerinin yanı sıra sağlık kuruluşlarında gerçekleştirilecek uygulamaları destekleyici ve teşvik edici nitelikte rol oynayacaktır.

KAYNAKÇA

BBY Haber (2014, 23 Aralık). Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi'nde 'Gezici Kütüphane' hizmeti. Erişim adresi:
<https://www.bbyhaber.com/bby/2014/12/23/dokuz-eylul-universitesi-hastanesinde-gezici-kutuphane-hizmeti>

BBY Haber (2016, 7 Mart). Konya Numune Hastanesi'ne kütüphane kuruldu. Erişim Adresi:
<https://www.bbyhaber.com/bby/2016/03/07/konya-numune-hastanesi'ne-kutuphane-kuruldu>

BBY Haber (2017, 23 Eylül). Türkiye'de bir ilk, hastaneye şube kütüphane açıldı. Erişim Adresi:
<https://www.bbyhaber.com/bby/2017/09/23/turkiyede-bir-ilk-hastaneye-sube-kutuphane-acildi>

Demir, G. (2000). Hastanelerdeki hastalara ve uzun süreli bakım tesislerindeki yaşlılar ile engellilere hizmet sunan kütüphaneler için kılavuz. Erişim Adresi:
<https://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/61-tr.pdf>

Karaca, İ. (2015, 14 Mayıs). Hastanede yatan çocuklara kütüphane hizmeti. BBY Haber. Erişim Adresi:
<https://www.bbyhaber.com/bby/2015/05/14/hastanede-yatan-cocuklara-kutuphane-hizmeti>

Köksal, N. (1979). Hastalara kütüphane hizmeti verilmesi, Türk Kütüphaneciliği, 28(2), 44-50. Erişim Adresi:
<http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/1533/1524>

Medya Siirt (2019, 11 Aralık). Siirt Devlet Hastanesi'nde kütüphane açıldı. Erişim Adresi:
<https://www.medyasiirt.com/gundem/siirt-devlet-hastanesinde-kutuphane-acildi-h14657.html>

Walsh, M. E. (1970). Hastanelerde kütüphane servislerinin kurulması, çev. Nihal Borcaklı, Türk Kütüphaneciliği, 19(1), 50-58. Erişim Adresi:
<http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/1799/1779>